

Asia: VN/27065/2023

Lausuntopyyntö ehdotuksesta poliisin tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain, rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain, rikostorjunnasta Tullissa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain sekä henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamisesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Karjalan hyvinvointialue pitää esityksen tavoitteita kannatettavana ja näkee tarpeellisena, että poliisin tietojen saantia sosiaali- ja terveydenhuollosta selkeytetään täsmällisellä lainsäädännöllä.

Ehdotettu poliisilain 5 § helpottaa jonkin verran poliisilta tulevien tietopyyntöjen käsittelyä hyvinvointialueella, kun lainsäädäntö täsmentyy ainakin osittain ja tiettyjen tilanteiden kohdalta.

Lakimuutos ei kuitenkaan poista kaikkia ongelmatilanteita, sillä poliisilta tulee jatkuvasti tietopyyntöjä perustuen poliisilain 4 luvun 2 §:n 1 momentin mukaiseen poliisin tiedonsaantioikeuteen, ja hyvinvointialue kieltäytyy antamasta tietoja vedoten oikeudenkäymiskaaren todistamiskieltoon. Vaikka oikeuskäytännössä on luotu suuntaviivoja poliisilain 4 luvun 2 §:n 1 momentin soveltamiselle, käytännön lainsoveltamisessa kyseisen säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle tulkitaan kuitenkin jäävän paljon suhteellisen moitittaviakin rikoksia, kuten heitteillepano, pelastustoimen laiminlyönti ja kuolemantuottamus, mikä vaikeuttaa rikosten selvittämistä. Lisäksi poliisilain 4 luvun 2 §:n 1 momentin yleissäännöksessä käytettyä ilmaisua ”tarpeelliset tiedot” voidaan pitää perustuslain vaatimusten näkökulmasta väljänä ottaen huomioon, että kyseisessä säännöksessä ei ole yksilöity poliisin tarvitsemia tietoja. Ehdotetussa poliisilain 5 §:ssä on määritelty tarkkaan ne käyttötarkoitukset, joihin tietoja olisi mahdollista saada, minkä lisäksi tietojen saaminen on sidottu käyttötarkoituksen kannalta ”välttämättömiin tietoihin”.

Huomioitavaa on, että ehdotettu 5 §:n 1 kohta ei koske rikoslain 23 luvun 11 §:n kriminalisointia (liikennepako tieliikenteessä). Liikenneonnettomuuteen osallisen henkilön laiminlyönti pysäyttää ajoneuvo ja avustaa kykynsä mukaan vahingoittuneita on vähintäänkin yhtä moitittava teko kuin pelastustoimen laiminlyönti, joka kuitenkin kuuluu ehdotetun säännöksen soveltamisalan piiriin. Liikennerikokset voivat johtaa helposti uhrin kuolemaan tai vakavaan loukkaantumiseen, mikä tarkoittaa merkittävää perustuslain 7 §:n oikeuksien loukkaamista. Tekijöiden tavoittaminen ja teon uusimisen estäminen on sen vuoksi sekä uhrin yksityisen edun että painavan yleisen edun kannalta tärkeää.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan tiedonvaihto pelastustoimen ja poliisin välillä on toimivaa tällä hetkellä. Tehostamiseksi tarvittaisiin kuitenkin keskenään yhdistetyt järjestelmät esimerkiksi valvonnan ja pelastustoiminnan tiedonhallintaan, josta poliisi saisi syötteitä rikollisuudentorjuntaan. Poliisi on pääsääntöisesti jo mukana niillä pelastustoimen tehtävillä, joissa ilmoituksia epäilyttävästä toiminnasta poliisille voitaisiin tehdä (liikenneonnettomuudet ja tulipalot). Onnettomuuksien ehkäisyssä valvontatyötä tekevät henkilöt puolestaan ovat yhteydessä poliisiin havaitessaan rikollista toimintaa valvontakäynnillä.

Kähkönen Mari
Etelä-Karjalan hyvinvointialue